

A GÁZZAL OLTÓ BERENDEZÉSEK MÉRETEZÉSE ÉS KIALAKÍTÁSA

III. Lakiteleki Tűzvédelmi Szakmai Napok
MMK éves kötelező szakmai továbbképzés
Lakitelek 2014.09.10-11.

Bischoff Pál

PIRO-PLAN Kft

- 1989 – 25 év személyes tapasztalat
- 1994 - az első FM200 rendszer Magyarországon
- 1995 – Piro-Plan Kft.
- Tűzjelző, oltásvezérlő és beépített oltórendszerek
- Sprinkler, alacsonynyomású vízködoltó
- HFC-125, HFC-227ea, Novec1230
- IG rendszerek, CO2
- OxyReduct (folyamatos működésű inert rendszer)
- Palackok töltése, műszaki biztonsági felülvizsgálata
- 16 fő, Budapest iroda, Székesfehérvár telephely

Az előadás részei

- 1. Gázok és rendszerek**
- 2. Legfontosabb szabványok (MSZ EN 15004, 842/2006/EK rendelet)**
- 3. A tervezés menete**
- 4. Minőségi kivitelezés feltételei**

1. GÁZOK és *RENDSZEREK*

Az engedélyezett oltógázok csoportosítása

AKTÍV GÁZOK

HFC-23

FS-49 C2

HFC-125 (Pentafluoretán C_2HF_5)

HFC-227 (Heptafluorpropán C_3HF_6)

FK-5-1-12 (Novec 1230 $C_6F_{12}O$)

INERT GÁZOK

IG-100

IG-01

IG-55

IG-541

CO2

Inert oltógázok fajtái

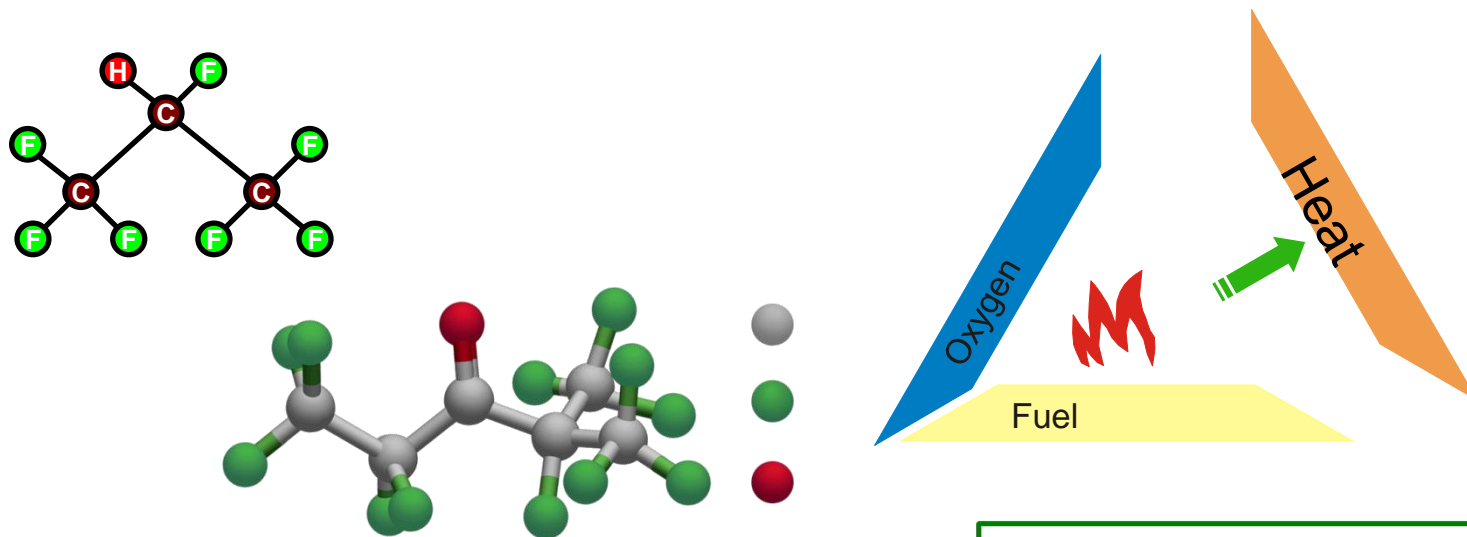
	N₂	Ar	CO₂
IG-100 (Nitrogén)	100 tf%		
IG-01 (Argon)		100 tf%	
CO₂ (Széndioxid)			100 tf%
IG-55	50 tf%	50 tf%	
IG-541	52 tf%	40 tf%	8 tf%

Aktív gázok oltóhatása

Fizikai folyamat

- Hőelnyelés

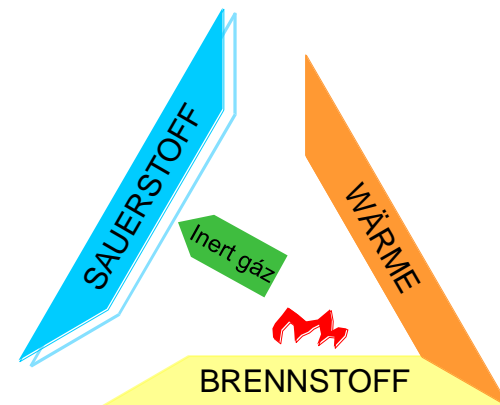
Novac 1230 és a HFC gázok molekulái elnyelik a hőenergiát az égési folyamatból és ezáltal a tűz fenntarthatósága összeomlik.

Inert gázok oltóhatása

- Az inert gáz védett térbe juttatása által az oxigén koncentrációja az égéshez szükséges szint alá esik.

Az atmoszférikus légkör normál összetétele:

Nitrogén	78.09 %
Oxigén	20.95 %
Argon	0.93 %
Széndioxid	0.03 %

Az oltott légtér összetétele (Nitrogén oltás esetén):

Nitrogén	88.03 %
Oxigén	11.5%
Argon	0.45 %
Széndioxid	0.02 %

Alkalmazási területek

A tűzosztály (szilárd anyagok)

B tűzosztály (éghető folyadékok)

HHA kategória (az A tűzosztály kiemelt kockázattal)

Elektromos kapcsolótér, számítógépterem, irattár, archívum, vízkár elkerülése, tárgyvédelem

Alkalmazási területek

EDP területek

- **Adatvédelem**
- **Biztonságos tűzvédelem, miközben a terület teljesen hozzáférhető**
- **Redundancia megoldható**

Alkalmazási területek

Levéltárak / könyvtárak / archívumok

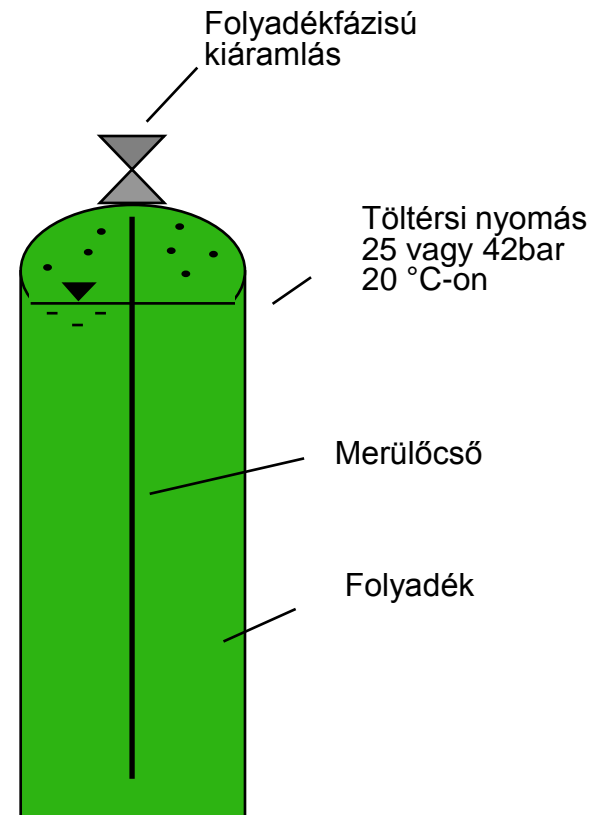

- **Pótolhatatlan dokumentumok és műtárgyak védelme**
- **Tömbös papírtárolás – hosszú tartási idő**

Aktív gázok jellemzői

Novec 1230 vagy HFC

- Folyadék
- Nitrogén párnagáz
- Egyedileg töltve a szükséges oltógáz mennyiségtől függően

Inert gázok jellemzői

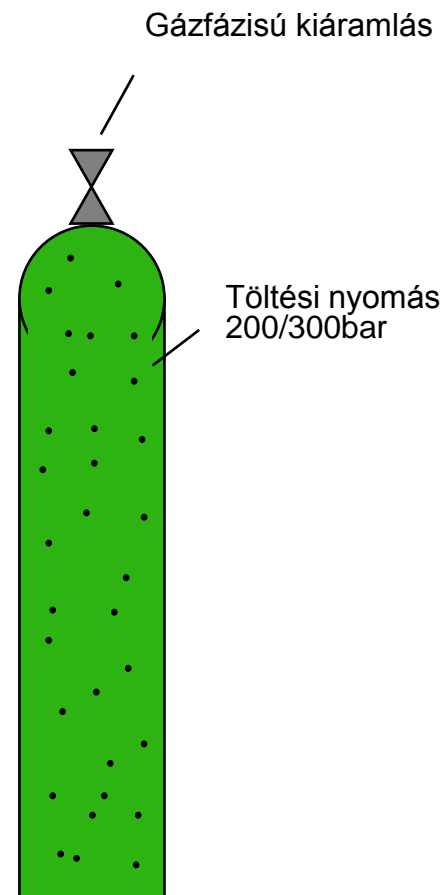
Argon(Ar) / Nitrogen(N₂)

- Tárolás gázfázisban történik
- Töltési nyomás 200 / 300 bar
- Nyomás csökkentés 60 bar-ra
- Nagyon jól keveredik

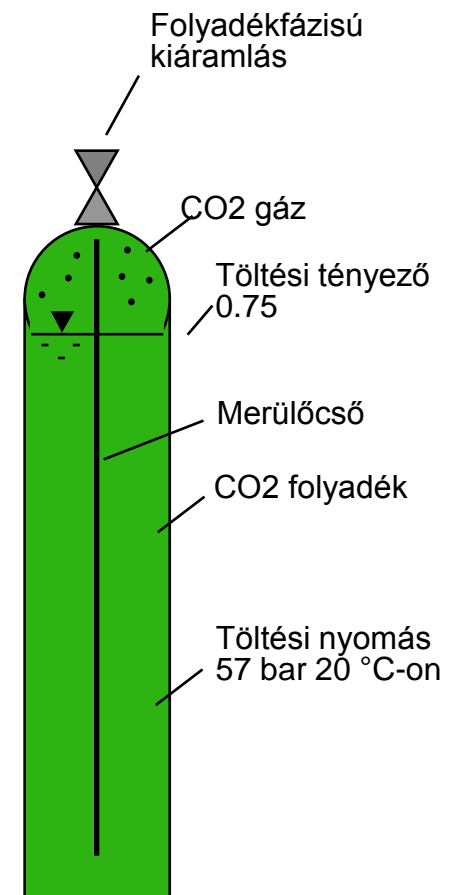
CO₂

- Nyomás alatti folyékony fázisban tárolva
- Fúvókákig kétfázisú áramlás
- Erős hűtőhatás a fázisváltás miatt
- Mérgező

Ar/N₂

CO₂

Gázzal oltó rendszerek felhasználási előnyei 😊

- **Tér-, tárgy- és eszközvédelem vízkár nélkül**
- **A lehető leggyorsabb működés**
- **Villamosan nem vezető**
  - **Nem jelent veszélyt az elektromos berendezéseket használó személyekre**
  - **Nincs hatással a villamos berendezésekre**

Kémiai gázok előnyei ☺

- Kis helyigény
- Gyors oltógáz kiáramlás
- Nagy hatékonyság alacsony oltási koncentráció mellett
- Oltás közben csak kismértékű túlnyomás keletkezik

Kémiai gázok hátrányai ☹️

- Az oltógáz fajlagosan drága
- Környezetvédelmi szempontok
- Egyes gáztípusok hozzáférhetősége korlátozott
- Egyedileg töltött palackok (tartalékképzés)

Nitrogén (IG-100) előnyei ☺

- Relatív sűrűség 0,9722
- Homogén eloszlás a védett térben
- A koncentráció fennmaradási ideje viszonylag hosszú
- Nagy távolságot enged meg a palacktelep és a védett tér között
- Nem mérgező
- Kiszellőztetése egyszerű

Argon (IG-01) előnyei ☺

- Relatív sűrűség 1,38
- Ritka gáz, nem képez keveréket más anyagokkal
- A nagy relatív sűrűsége miatt jól alkalmazható például álpadló terek védelmére
- Nagy távolságot enged meg a palacktelep és a védett tér között
- Nem mérgező
- Kiszellőztetése egyszerű

CO₂ előnyei ☺

- **Relatív sűrűség 1,529**
- **Az inert gázok közül a legjobb oltóhatással rendelkezik (gyenge hűtőhatás is fellép)**
- **Az egyetlen inert gáz, amely tárgyvédlemben is alkalmazható**
- **Gazdaságos oltóanyag**

Inert gázok hátrányai ☹️

- **Nagy helyigény**
- **Nagyméretű túlnyomás levezető**
- **Életvédelmi szempontok (CO₂)**

Tervezési koncentrációk

Oltógáz	Tervezési koncentráció	Szabvány
Argon (IG-01)	49.2 tf %.	MSZ EN 15004-7
Nitrogén (IG-100)	45.2 tf %	MSZ EN 15004-8
IG-55	45.2 tf %	MSZ EN 15004-9
IG-541	45.7 tf %	MSZ EN 15004-10
CO ₂	> 34 tf%	OTSZ 2. melléklet
HFC-227ea	8.5 tf %	MSZ EN 15004-5
Novec 1230	5.6 tf %	MSZ EN 15004-2

A fenti táblázat Higher Hazard Class A (HHA) kockázatú térre vonatkozik

Oltógázok egészségügyi határértékei

Oltógáz	NOAEL	LOAEL	Sűrűség 20 °C, 1 bar
Argon	42 tf%	52 tf%	1.662 kg/m ³
Nitrogén	42 tf%	52 tf%	1.165 kg/m ³
CO ₂	5 tf%	nincs adat	1.834 kg/m ³
HFC-227ea	9 % tf%	10.5 tf%	7.283 kg/m ³
Novec 1230	10 tf%	nincs adat	13.908 kg/m ³

NOAEL legmagasabb oltógáz koncentráció, amelynél nincs megfigyelt káros élettani hatás

LOAEL legalacsonyabb oltógáz koncentráció, amelynél megfigyeltek káros élettani hatást

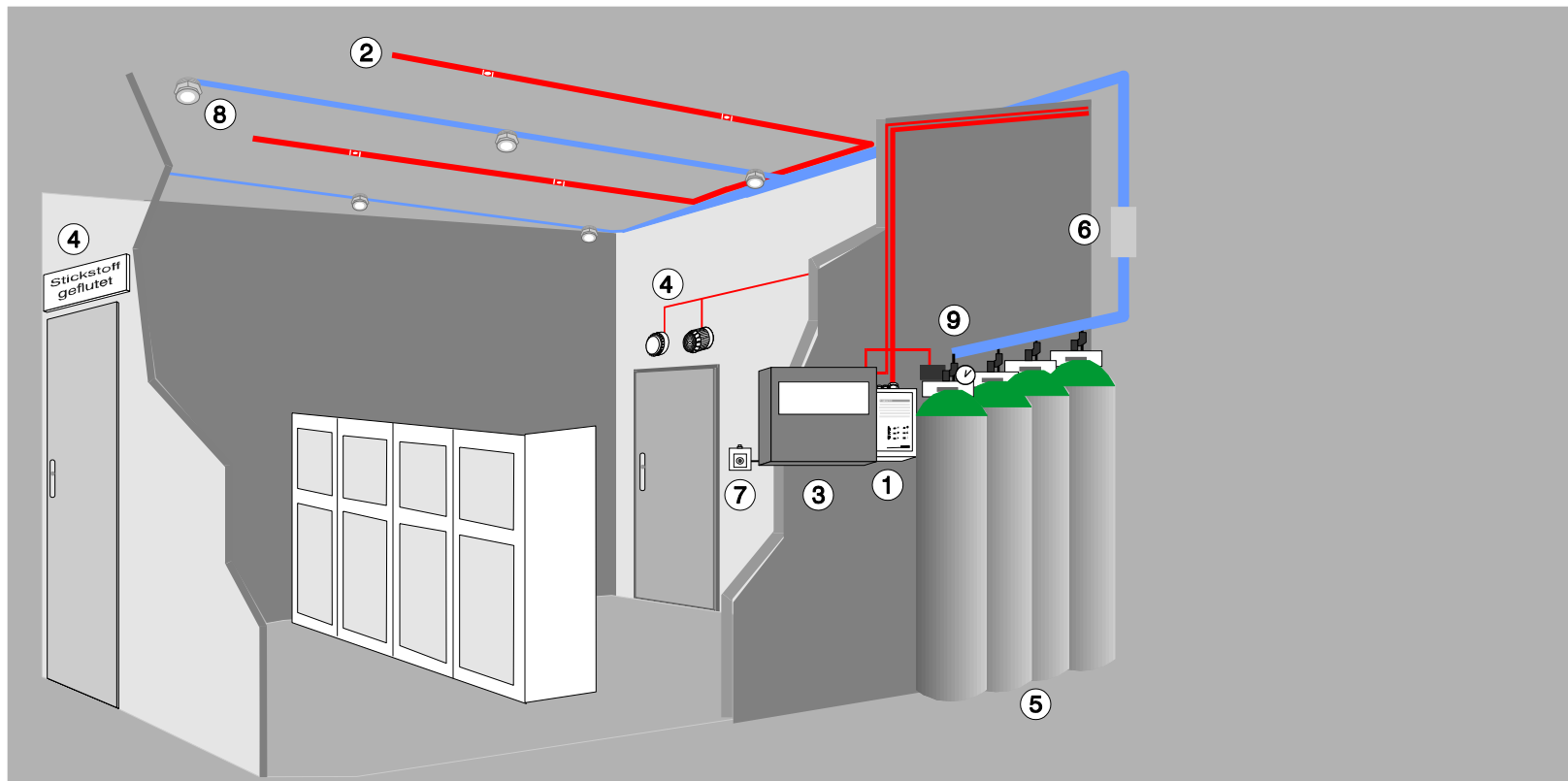
CO₂>5 Tf%, vagy O₂<10 Tf% esetén személyi védőfelszerelés!

Összefoglaló táblázat

450 m3		Kémiai oltógáz	IG gázok
Szükséges gázmennyiség	kg	225-375	315-506
Palackszám	db	2-4	8-16
Tárolt gáz fázisa		Folyadék	Gáz
Szabványos palacknyomás	bar	25 illetve 42	200 illetve 300
Oltási elv		hűtés	oxigénszint csökkentés
Fúvóka végnyomás	bar	min. 10	10-20 között
Csőhálózat	bar	40 illetve 60	60 illetve 90
Kiáramlási idő	sec	10	60
Tartási idő	sec	600	600
Rel. sűrűség	kg/m3	5,8 - 11,6	0,97 1,38 1,57
Max. távolság a telep és fúvóka között	m	15	akár 100
Helyigény	m2	1	2-3
Bekerülési költség	rel	1	1
Újratöltési költség	rel	1	0,3
Túlnyomáslevezető	m2	0,27	0,45

Oltórendszer jellemző kialakítása

- 1 Aspirációs füstérzékelő
- 2 Csőhálózat
- 3 Oltásvezérlő központ

- 4 Figyelmeztető eszközök
- 5 Palack(telep)
- 6 Nyomás csökkentő

- 7 Kézi indító gomb
- 8 Fúvókák
- 9 Gázmennyiség felügyelet

Egyszektoros oltórendszer elvi kapcsolási rajza

Állapotjelzések

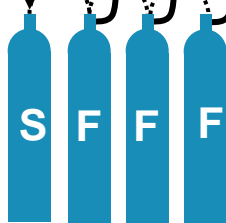
TJK-ra

Oltásvezérlő
központ

Reduktor

300bar

60bar

Evakuáció

Kézi indítás

Érzékelő

Érzékelő

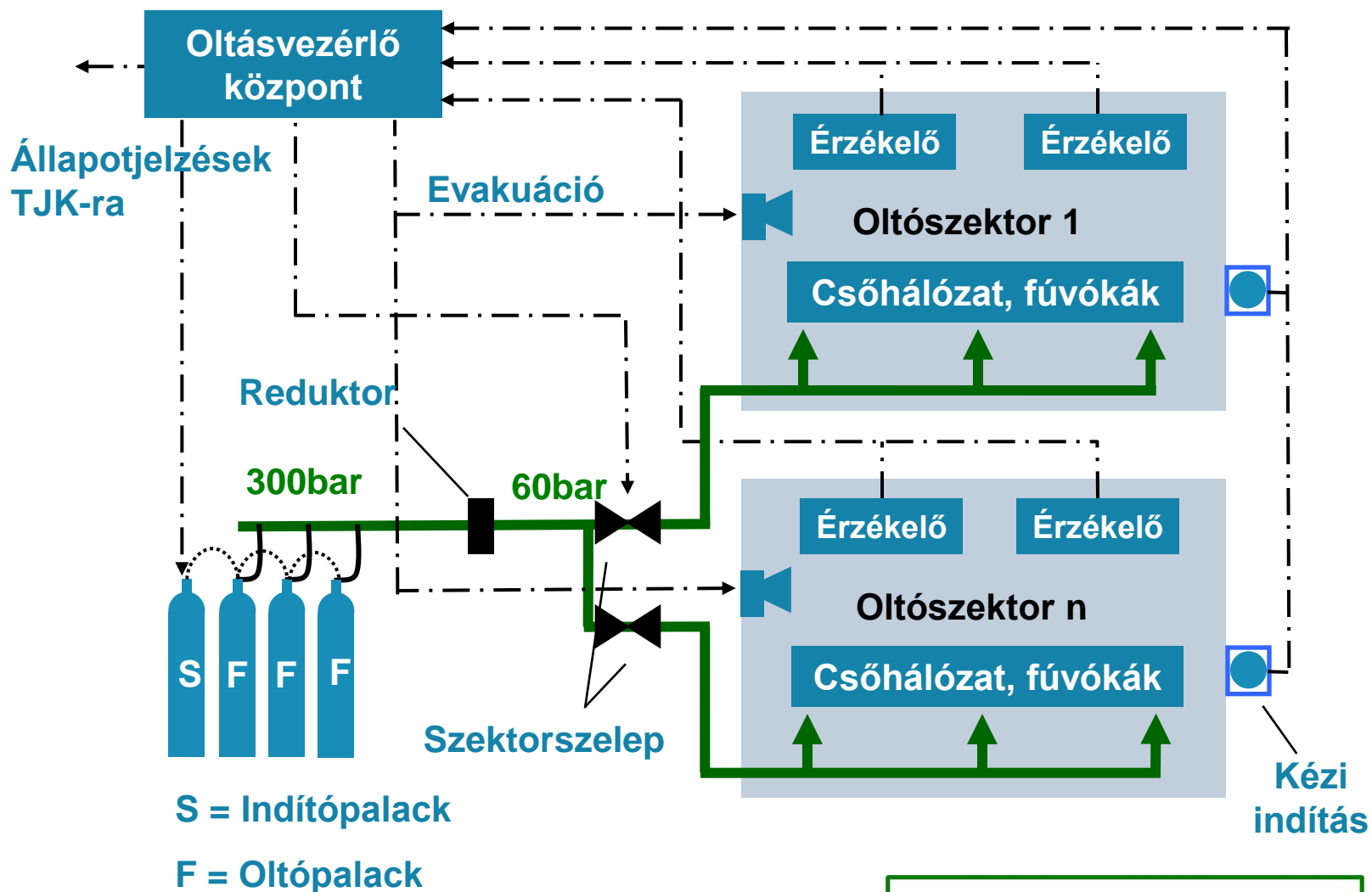
Védett tér

Csőhálózat, fúvókák

S = Indítópalack

F = Oltópalack

Multiszektoros oltórendszer elvi kapcsolási rajza

IG-100 (nitrogén) oltórendszer 300bar/140l

IG-100 (nitrogén) oltórendszer 300bar/140l szektorszelepek

CO₂ (széndioxid) oltórendszerek

2. SZABVÁNYOK

- **MSZ EN 15004**

15004-1: Tervezés, létesítés, karbantartás

15004-2: FK-5-1-12

15004-4: HFC-125

15004-5: HFC-227

15004-7: IG-01

15004-8: IG-100

15004-9: IG-55

15004-10: IG-541

2. SZABVÁNYOK

- 2/2002 (I.23.) OTSZ 2. rész III. fejezet

CO2 oltórendszer

- 842/2006/EK „F-gáz rendelet”, 310/2008 (XII.20.) Korm. rendelet

Fluortartalmú gázok kezelése, karbantartás, telepítés, ellenőrzés

Képesítés

3 kg-nál nagyobb töltet

300 kg-ig félévente, 300 kg felett automatikus beépített ellenőrző rendszer

3. A TERVEZÉS MENETE

Tervezési alapadatok (alapterület, térfogat, oltási zónák, tárolt anyagok, környezet, légtechnika, technológiai vezérlések)

Oltógáz típus kiválasztása

Tűzjelző/oltásvezérlő rendszer kialakítása

Palackok elhelyezése, túlnyomás levezetők pozicionálása, fúvókák kiosztása, csőhálózat topológia

Megrendelői egyeztetés

Hidraulikai számítás

Tervdokumentáció elkészítése OTSZ szerint

4. A MINŐSÉGI KIVITELEZÉS FELTÉTELEI

- **Részletes, minden információra kiterjedő kiviteli terv**
- **Folyamatos kommunikáció az érintettekkel**
- **Képesített, gyakorlott, megbízható és igényes munkaerő**
- **A beépítésre kerülő anyagok gyártói igazolása (CPR – Construction Products Regulation - teljesítménynyilatkozat) 2011**

4. A MINŐSÉGI KIVITELEZÉS FELTÉTELEI

Átadási dokumentáció

- **Megvalósult állapot műszaki dokumentációja**
- **Nyilatkozatok:**
  - **Kivitelezői nyilatkozat**
  - **Üzembe helyezési jkv.**
  - **Légtömörség mérési jkv.**
  - **Csőhálózat tömörégi próba jkv,**
  - **Csőhálózat kifúvatási jkv.**
  - **Oktatási jkv.**
  - **Nyilatkozat karbantartási szerződésről (Megrendelő)**

Köszönöm a figyelmet!